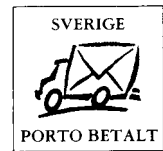

B

som ett frötäktssområde. Dag Lindgren tycker dock att det har fördelar att inte gå fullt så långt, det gamla systemet är väl inarbetat och kanske ändå har en viss nytta.

– Det kan finnas skäl att undvika frötäkt i vissa bestånd, säger han. Historiskt har vi haft en större påverkan på skogarna i kustområdena, och det kan ha påverkat skogarnas genetiska kvalitet negativt. Norrlandskusten skulle därför kunna undvikas.

Och både vid kusten och vid trädgränsen är nog bestånden mera genetiskt varierande vilket kan vara ett skäl att undvika frötäkt där.

I Sverige sköts huvuddelen av frö- och planthanteringen av stora etablerade organisationer med lokal förankring, kompetens och erfarenhet. Dag Lindgren tror att fröhandlarna kan fatta beslut om val av bestånd för frötäkt lika bra som Skogsstyrelsens förämningsmän.

Marginella genetiska vinster kan göras genom att välja träd inom bestånd och typer av bestånd – exempelvis fällda fröträd vid avverkning av fröträdställningar.

Dag Lindgren betonar att utredning tillkommit bland annat för att Skogsstyrelsen har en ambition att förbättra regelverket. / Mats Hannerz

Om handel med frö

Den som bedriver yrkesmässig handel med plantor och frön ska vara registrerad hos Skogsstyrelsen. Handel får bara ske med skogsodlingsmaterial som har stambrev och ett villkor för att få detta är att frökällan är upptagen i Rikslängden för godkända frökällor.

En markägare som använder fröet på sin egen mark omfattas inte av dessa regler. Det är alltså möjligt att skörda frö på den egna fastigheten för sådd eller plantering på egen mark, även om frökällan inte finns upptagen i Rikslängden.

Läs mer på www.skogsstyrelsen.se
Se Fakta om skog/Skogsodlingsmaterial

Godkänt för frötäkt eller inte? Idag måste Skogsstyrelsens tjänsteman kunna besiktiga beståndet för att bedöma om det passar för frötäkt, om det inte redan finns i Rikslängden. Men, det är svårt att klassa fröets genetiska egenskaper bara från trädens utseende, menar professor Dag Lindgren. Foto: Kjell Olofsson

Professor efterlyser förenklade regler för frötäktssområden

– Det går inte att se på ett skogsbestånd vad det har för genetiska egenskaper. Dagens regelverk med geografiskt avgränsade frötäktssområden är därför tveksamt.

– Beståndets utseende och tillväxt beror mer på miljön och beståndshistoriken än på genetiken, säger professor Dag Lindgren vid SLU.

Han har utrett fröinsamling av gran och tall på uppdrag av Skogsstyrelsen, och han vill att det ska bli lättare att skörda frö utanför de frötäktssområden som idag är godkända. Registrerade fröhandlare bör själva få avgöra om bestånden passar för frötäkt eller inte.

De frötäktssområden som är godkända har valts ut efter inventeringar. Men större delen av de svenska slutavverkningsskogarna härstammar från det område där de växer idag. Det kan handla om 95 procent av bestånden i norra Sverige och 70 procent i södra.

Om bestånden har lokalt ursprung kan materialet användas enligt etablerad kunskap om proveniensförflyttningar. Risken för att kottar plockas

i bestånd med icke-lokalt ursprung är ganska liten, och även om det skulle ske blir det sällan katastrofalt fel, om beståndet bara verkar välanpassat, menar Dag Lindgren.

Enklare hantering

Genom att överlåta ansvaret till den som plockar kotten får man en enklare hantering. Tidsfönstret mellan beslut om avverkning av ett passande bestånd till att kotten måste plockas är kort.

Idag skall bestånd som ligger utanför godkända frötäktssområden besiktigas och godkännas av Skogsstyrelsen innan kotten kan sköras, om man skall vara säker på att kunna saluföra materialet. Detta ger en tidsförlust och en mer komplicerad hantering – utan att egentligen förbättra fröets genetiska egenskaper.

De svenska frötäktssområdena är redan idag stora, och omfattar drygt hälften av Sveriges skogar, men ägarförhållanden kan ändå göra att de lämpligaste bestånden inte kan användas till fröskörd. Finland har förenklad hanteringen genom att klassa hela landet